

DOTAZNÍK PRE DEZIGNOVANÉHO KOMISÁRA**Christophe HANSEN****Poľnohospodárstvo a potraviny****1. Všeobecná spôsobilosť, európska angažovanosť a osobná nezávislosť**

Ktoré aspekty svojich osobných kvalifikácií a skúseností považujete za zvlášť dôležité vo funkcii komisára a pri presadzovaní všeobecného európskeho záujmu, najmä v oblasti, za ktorú by ste mali niesť zodpovednosť? Ako prispejete k plneniu politických usmernení Komisie? Ako budete uplatňovať hľadisko rodovej rovnosti a začleňovať rodové hľadisko do všetkých oblastí politiky vo svojom portfóliu? Ako budete uplatňovať hľadisko mládeže?

Aké záruky nezávislosti môžete poskytnúť Európskemu parlamentu a ako by ste zabezpečili, aby žiadna Vaša činnosť v minulosti, súčasnosti ani budúcnosti nemohla sponchybníť plnenie Vašich úloh v rámci Komisie?

Viac ako päť rokov som bol poslancom Európskeho parlamentu a pôsobil som v rôznych funkciách a výboroch. V roku 2022 som bol zvolený za kvestora Európskeho parlamentu. V tejto funkcii som venoval úsilie posilneniu inštitúcie zlepšením podmienok, ktoré jej členom umožňujú plniť mandáty. Ako spravodajca som sa vyznamenal tým, že som budoval mosty medzi politickými skupinami. Dôkazom je výrazná väčšina, ktorá v pléne podporila spisy, ako sú nariadenie o zahraničných subvenciách, Dohoda o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom alebo smernica o pitnej vode. Ak Parlament potvrdí moju nomináciu, aby som mohol naďalej slúžiť európskemu projektu ako komisár, táto bezprostredná skúsenosť s hodnotou inkluzívneho počúvania a kompromisu bude neoceniteľná.

Keďže som vyrastal na malej rodinnej farme na hranici medzi Luxemburskom a Belgickom a podieľal sa na jej fungovaní, veľmi skoro som pocítil pozitívny vplyv Únie. Táto osobná skúsenosť upevnená diplomom z environmentalistiky a riadenia rizík mi vštepila úprimný rešpekt k nášmu životnému prostrediu, pevné presvedčenie o potrebe vytvoriť udržateľné živobytie pre tých, ktorí sa venujú pôde a našim potravinám, a jasné uvedomovanie si kľúčovej úlohy, ktorú zohrávajú poľnohospodárske a environmentálne politiky EÚ. Preto ma mimoriadne teší, že ma zvolená predsedníčka poverila portfóliom poľnohospodárstva a potravín. Moja profesionálna kariéra a verejná služba sa zameriavali na otázky súvisiace s prírodou a poľnohospodárstvom. Naposledy som pôsobil ako predseda Výboru pre životné prostredie, klímu a biodiverzitu a člen Výboru pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo a rozvoj vidieka luxemburskej Poslaneckej snemovne. Z tohto pôsobenia som sa naučil, že povolania v poľnohospodárstve nedokážu prilákať mladých ľudí.

Oceňujem, že zvolená predsedníčka mi za prioritu stanovila posilnenie konkurencieschopnosti, odolnosti a udržateľnosti odvetvia poľnohospodárstva a potravín. Aby poľnohospodárstvo mohlo čeliť nadchádzajúcim výzvam, treba, aby sa budúce generácie ujali starostlivosti o pôdu a aby im to dávalo pocit naplnenia a dôstojnosti. Plne súhlasím s názorom zvolenej predsedníčky, že tento cieľ treba dosiahnuť aktívnym načúvaním obavám ľudí vo vidieckych komunitách, ktoré predstavujú viac ako 30 % obyvateľstva EÚ. Zabezpečím, aby sa nadviazalo na správu zo strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva, ktorá sa zaradila medzi štyri významné správy, ktoré poslúžia ako základ pre prácu kolégia. Zaväzujem sa spolupracovať so zainteresovanými stranami a členskými štátmi, aby sa príslušné nástroje SPP na zlepšenie účasti žien na poľnohospodárstve a ich situácie vo vidieckych oblastiach využívali v plnom rozsahu a účinne dopĺňali vnútroštátne intervencie. Na tomto základe budem pracovať s cieľom zabezpečiť, aby budúca SPP spĺňala svoj účel, napríklad uľahčením prístupu poľnohospodárov k pôžičkám alebo dodatočným investíciám pre ich poľnohospodárske podniky. Okrem toho zabezpečím, aby môj kabinet rešpektoval rodovú rovnováhu.

Otázky generačnej výmeny a podpory mladých poľnohospodárov sú mi veľmi blízke. Ústredným princípom môjho prístupu k poľnohospodárskej politike bude zaistiť, aby poľnohospodárstvo aj o desaťročia neskôr predstavovalo životaschopnú a atraktívnu činnosť. Zabezpečiť budúcnosť poľnohospodárstva v Európe znamená zabezpečiť udržateľnosť vo všetkých aspektoch: od zdravia pôdy po odolnosť vodných zdrojov a pripravenosť na klimatické riziká, od podpory prosperujúcich vidieckych oblastí, investícií a inovácií vrátane prístupu ku kapitálu po zabezpečenie ziskovosti poľnohospodárskej profesie a posilňovanie postavenia farmárov v potravinovom hodnotovom reťazci. Okrem predstavenia stratégie generačnej výmeny budem pri vykonávaní súčasnej SPP venovať zvýšenú pozornosť potrebám a obavám mladých ľudí, pričom budem vychádzať z každoročných politických dialógov s mládežou. Prvý takýto dialóg sa má uskutočniť už počas prvých 100 dní mandátu nového kolégia.

Počas svojej kariéry a vo verejnej službe som dodržiaval pravidlá nezávislosti a zodpovednosti. Budem naďalej plne ctieť literu a ducha zmlúv vrátane povinnosti konať v európskom záujme bez toho, aby som prijímal akékoľvek pokyny, najmä pokiaľ ide o povinnosť úplnej nezávislosti, transparentnosti, nestrannosti a dostupnosti pre Komisiu. Budem plne rešpektovať a dodržiavať kódex správania členov Európskej komisie. Zaväzujem sa okamžite informovať predsedníčku o akejkoľvek situácii, ktorá by mohla viesť ku konfliktu záujmov pri výkone mojich služobných povinností, a ak by sa čokoľvek malo zmeniť, aktualizujem svoje vyhlásenie o záujmoch, ktoré sa sprístupní verejnosti.

2. Riadenie portfólia a spolupráca s Európskym parlamentom

Môžete sa zaviazat', že budete Parlament riadne informovať o svojich opatreniach, ako aj o opatreniach svojich útvarov? V čom podľa Vás spočíva Vaša zodpovednosť voči Parlamentu?

Aké konkrétne záväzky ste pripravený prijať, pokiaľ ide o Vašu spoluprácu s Parlamentom a prítomnosť v Parlamente, či už vo výboroch, alebo v pléne, ako aj o transparentnosť, spoluprácu a účinné opatrenia v nadväznosti na pozície Parlamentu a jeho žiadosti o legislatívne iniciatívy? Ste v súvislosti s plánovanými iniciatívami alebo prebiehajúcimi postupmi pripravený včas poskytovať Parlamentu informácie a dokumenty rovnako ako Rade?

Som plne odhodlaný informovať Parlament o svojej činnosti a o činnosti Generálneho riaditeľstva pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka. Keď som pôsobil ako poslanec Európskeho parlamentu a luxemburskej Poslaneckej snemovne, zodpovednosť voči Parlamentu, politická kontrola a demokratický dohľad nad výkonnou mocou sa pre mňa stali úplne prirodzené. Za svoje kroky v oblasti poľnohospodárstva a potravín prevezmem pred Európskym parlamentom a občanmi Únie, ktorých zastupuje, plnú politickú zodpovednosť. Ak sa potvrdí moja nominácia na člena kolégia, neoddeliteľnou súčasťou mojej úlohy bude povinnosť spolupracovať s ostatnými komisármi v duchu kolegiality a lojality v súlade s pracovnými metódami, ktoré stanoví predsedníčka. Poľnohospodárstvo a potraviny sú vo svojej podstate prepojené s inými oblasťami politiky, a preto je táto spolupráca ešte dôležitejšia. Keďže som vyše piatich rokov pôsobil ako poslanec Európskeho parlamentu, úplne sa stotožňujem s oprávnenými očakávaniami, ktoré má Parlament od komisárov. Dialóg a pravidelné a otvorené výmeny názorov s výbormi a plénom sú základom našej demokratickej angažovanosti. Vždy bude pre mňa privilégium vrátiť sa do Parlamentu, odpovedať na otázky poslancov a zachovávať v našej spolupráci vysokú úroveň vzájomnej dôvery, otvorenosti a transparentnosti. Zvolená predsedníčka vo svojich politických usmerneniach zdôraznila odhodlanie posilniť dialóg s Parlamentom. Túto ideu plne podporujem, pretože uznávam význam spolupráce s Parlamentom a jeho zvolenými poslancami v záujme účinnosti a legitímnosti politického procesu EÚ. Zaväzujem sa teda pravidelne sa zúčastňovať na plenárnych zasadnutiach Parlamentu a úzko spolupracovať s výbormi, ktoré sa zaoberajú otázkami poľnohospodárstva a potravín, s ich členmi, koordinátormi a predsedami. Ako poslanec Parlamentu som mal na plenárnych schôdzach takmer vzorovú prezenčnú listinu. Ak sa potvrdí moja nominácia na člena kolégia, budem sa naďalej držať tohto veľmi vysokého štandardu. Zabezpečím, aby sa práca môjho kabinetu a útvarov Komisie, za ktoré budem zodpovedný, riadila rovnakou otvorenosťou, transparentnosťou a spoluprácou.

Zaistím účinné opatrenia v nadväznosti na pozície Parlamentu a jeho žiadosti o legislatívne iniciatívy. Preberám zodpovednosť za vykonávanie ustanovení rámcovej dohody z roku 2010 a Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva z roku 2016 vo svojich oblastiach právomocí. Zohľadním názory Parlamentu a urobím všetko, čo je v mojich silách, aby som zabezpečil, že uzneseniam Parlamentu sa dostane včasná písomná odpoveď. Konštatujem, že zvolená predsedníčka vo svojich politických usmerneniach vyjadrila záväzok prehĺbiť spoluprácu v súvislosti s článkom 225 ZFEÚ tým, že požiadala komisárov, aby sa zúčastňovali na štruktúrovaných dialógoch s parlamentnými výbormi o týchto uzneseniach. Rád tejto žiadosti vyhoviem a môžete očakávať, že ma budete často vídať v Bruseli a Štrasburgu.

Napokon som mal tú česť zúčastniť sa na niekoľkých legislatívnych postupoch, a to od vypracovania návrhu a prerokovania vnútornej pozície Parlamentu až po plnenie mandátu v medziinštitucionálnych rokovaníach. Táto skúsenosť vo mne zanechala hlboké presvedčenie o potrebe rovnakého zaobchádzania s Parlamentom a Radou a o potrebe osobitného partnerstva medzi Parlamentom a Komisiou. Preto sa zaväzujem v plnej miere vykonávať ustanovenia uvedených dohôd a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie vždy, keď majú Parlament a Rada rovnaké právomoci. Považujem to za nevyhnutný predpoklad toho, aby mohli tieto tri inštitúcie úspešne rokovať a dosiahnuť politické dohody, ktoré budú plniť očakávania občanov Únie v nasledujúcich piatich rokoch.

Otázky Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

3. Jarné protesty poľnohospodárov boli jasným vyjadrením obrovských ťažkostí, ktorým poľnohospodári čelia. Zdôraznili najmä potrebu spravodlivého príjmu, nízku ziskovosť v poľnohospodárstve v dôsledku nízkych výrobných cien a vysokých vstupných nákladov, nespravodlivú hospodársku súťaž v rámci dovozu z tretích krajín a nedostatok recipacity, ako aj regulačné zaťaženie a nedostatok stimulov na splnenie prísnych environmentálnych noriem v poľnohospodárstve. Keďže poľnohospodári sú často najslabším článkom v potravinovom dodávateľskom reťazci a ich príjem je štrukturálne pod priemerom iných odvetví, aké sú Vaše návrhy, pokiaľ ide o víziu poľnohospodárstva a potravinárstva, v súlade s Vaším poverovacím listom dezignovaného komisára s cieľom zabezpečiť spravodlivý príjem poľnohospodárov, zlepšiť ich postavenie v potravinovom dodávateľskom reťazci, zvýšiť transparentnosť cenotvorby a prilákať do tohto odvetvia mladých poľnohospodárov? Ako plánujete v krátkodobom a dlhodobom horizonte ďalej zmierniť a zefektívniť administratívnu záťaž a ohlasovacie povinnosti vyplývajúce z rôznych politík pre poľnohospodárov?

Poľnohospodári a ľudia, ktorí uvažujú, že sa začnú venovať poľnohospodárstvu, si zaslúžia jasnú víziu pre poľnohospodárstvo a potravinové systémy, ktorá prináša väčšiu predvídateľnosť a je vhodná pre budúce generácie. V tomto kľúčovom bode si musíme položiť otázku: Aké podmienky poľnohospodárom umožnia naďalej sa starať o pôdu a zároveň im dajú pocit naplnenia a dôstojnosti, aby mohli zo svojich poľnohospodárskych podnikov žiť dnes, zajtra aj v roku 2040?

Mnohí poľnohospodári zažívajú ťažké časy a tento rok vyjadrili svoj názor. Nízke a kolísavé príjmy, nevyvážené obchodné vzťahy v hodnotovom reťazci, kumulatívne regulačné požiadavky, vplyv zmeny klímy a rastúca geopolitická nestabilita sú výzvy, v dôsledku ktorých poľnohospodárstvo často neprináša pocit uspokojenia. Nie je preto prekvapením, že mladých ľudí poľnohospodárstvo neláka.

Chcem oceniť pozoruhodnú odolnosť, ktorú poľnohospodári preukázali v posledných rokoch. Podarilo sa im naďalej poskytovať dostatok bezpečných a kvalitných potravín pre Európu a tretie krajiny a zároveň sa venovať starostlivosti o pôdu, chrániť ju a udržiavať naše kultúrne dedičstvo a naše vidiecke oblasti plné života. Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, počas prvých 100 dní svojho mandátu pod vedením predsedníčky a v spolupráci s ostatnými členmi kolégia pripravím víziu pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Tá bude plánom budúcich iniciatív, ktoré sa budú týkať širokého súboru strategických otázok v oblasti poľnohospodárstva a potravín.

Vízia sa zameria na celý agropotravinový hodnotový reťazec a navrhne sa v nej spôsoby, ako zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť, udržateľnosť, ziskovosť a atraktivnosť odvetvia a zároveň zachovať rozmanitosť poľnohospodárstva na celom našom kontinente. Okrem iného sa v nej bude venovať pozornosť sociálno-ekonomickej situácii poľnohospodárov, a najmä ich príjmom, zabezpečeniu spravodlivejších hodnotových reťazcov, posilneniu odolnosti poľnohospodárskych podnikov, stimulovaniu udržateľných poľnohospodárskych postupov, znižovaniu potravinových strát a odpadu, riadeniu a znižovaniu administratívnej záťaže vyplývajúcej z vnútroštátnych a európskych právnych predpisov a požiadaviek na podávanie správ, ako aj stimulovaniu vedomostí, inovácií a investícií.

Vo vízii sa vysvetlí, ako budeme v týchto kľúčových oblastiach napredovať v spolupráci so zainteresovanými stranami, s členskými štátmi a Európskym parlamentom. Bude vychádzať zo správy o strategickom dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ a do úvahy sa v nej vezmú všetky relevantné perspektívy, najmä názory Európskeho parlamentu a Rady.

Ústredným princípom mojej vízie bude vytvorenie podmienok na zvrátenie trendu oneskorenej generáčnej výmeny, a to zabezpečením, aby boli povolania v poľnohospodárstve aj o desaťročia životaschopné a atraktívne. Z najnovších údajov vyplýva, že len 12 % všetkých poľnohospodárskych podnikov v EÚ riadia poľnohospodári mladší ako 40 rokov. Ak chceme zachovať budúcnosť poľnohospodárstva pre ďalšie generácie, potrebujeme odvážne opatrenia. Musíme zabezpečiť, aby aj nasledujúca generácia dokázala nájsť naplnenie

v poľnohospodárskej činnosti, ktorej výsledkom budú kvalitné potraviny, a aby príroda a poľnohospodárstvo išli vo výrobných systémoch ruka v ruke. Mladý poľnohospodár potrebuje spravodlivý príjem, úrodnú pôdu, prístup k pôde a kapitálu, správne zručnosti, technológie a inovatívny šľachtiteľský materiál, ako aj odolné systémy rastlinnej a živočíšnej výroby, ktoré spĺňajú aj požiadavky spotrebiteľov, a udržateľnú výrobu v atraktívnych vidieckych oblastiach.

Preto budem počas prvých 100 dní nového mandátu úzko spolupracovať s mladými poľnohospodármi a mladými Európanmi, a to aj prostredníctvom politického dialógu s mládežou, s cieľom vypracovať stratégiu generačnej výmeny. Cieľom stratégie bude umožniť mladým poľnohospodárom, aby svojho podnikateľského ducha a inovačný potenciál naplno venovali budúcnosti tohto odvetvia. Bude obsahovať konkrétne a inovatívne opatrenia na lepšie riešenie kľúčových prekážok generačnej výmeny vrátane prístupu k pôde, úverom a vedomostiam. Jedným z nich bude európske stredisko pre monitorovanie pôdy, ktoré by nám pomohlo podporovať transparentnosť na trhu s pôdou, a to aj prostredníctvom mechanizmu na preverovanie pôvodu investícií do pôdy a poľnohospodárskych podnikov.

Ak sa majú súčasní poľnohospodári aj naďalej venovať poľnohospodárstvu a ak má odvetvie prilákať mladých a nových poľnohospodárov, rozhodujúcim predpokladom sú spravodlivé a dostatočné príjmy poľnohospodárskych podnikov. V súčasnosti sú však príjmy poľnohospodárov v priemere oveľa nižšie ako priemerné mzdy v EÚ. Mnohým poľnohospodárom chýbajú potrebné prostriedky na investovanie do transformácie. Táto nevyvážená situácia sa musí zmeniť. Poľnohospodári musia získať lepšie príjmy z trhu, vďaka ktorým budú môcť tiež uskutočniť potrebné investície, aby zabezpečili fungovanie svojich poľnohospodárskych podnikov v budúcnosti a zvýšili ich odolnosť.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, budem obhajovať komplexný súbor opatrení na dosiahnutie tohto cieľa. Musíme čerpať zo všetkých zdrojov príjmov: príjmy z trhu, podpora príjmov z verejných prostriedkov a nové, alternatívne zdroje príjmov, ako je uhlíkové pôdohospodárstvo. Ako konečný cieľ našej politiky treba zabezpečiť, aby trh primeranejšie odmeňoval poľnohospodárov, a zároveň chrániť našu pôdu a životné prostredie, aby sme zaistili zachovanie základov poľnohospodárstva aj pre budúce generácie. Je zrejmé, že podpora prostredníctvom SPP je naďalej nevyhnutná na podporu poľnohospodárov, ich odmeňovanie za ekosystémové služby a kompenzáciu za prácu v oblastiach s prírodnými obmedzeniami, ako aj na podporu investícií do zmiernenia zmeny klímy, adaptácie na ňu a dodržiavania environmentálnych povinností. Spoločnú poľnohospodársku politiku musíme zjednodušiť, lepšie zacieliť a nájsť správnu rovnováhu medzi stimulmi, investíciami a reguláciou. Zabezpečím, aby poskytovala sociálno-ekonomickú podporu tým poľnohospodárom, ktorí ju najviac potrebujú, najmä malým poľnohospodárom, ako aj stimuly pre ekosystémové služby a podporovala naše vidiecke oblasti.

Ak majú poľnohospodári získať slušné príjmy z trhu, musia dostať možnosť rokovať o spravodlivých cenách. V súčasnosti na to však mnohí poľnohospodári nemajú vhodnú pozíciu, pretože im chýba vyjednávací sila a trh nie je transparentný. Som odhodlaný ďalej posilňovať vyjednávaciu silu poľnohospodárov a minimalizovať riziko, že budú systematicky nútení predávať pod úrovňou vstupných nákladov.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, spôsoby, ako to možno dosiahnuť, načrtnem vo vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Po prvé, musíme poľnohospodárom pomôcť lepšie využívať existujúce nástroje, najmä možnosť zapojiť sa do organizácií výrobcov a ich združení. Po druhé, odporučím, aby Komisia urýchlene navrhla ciele a zmeny nariadenia o spoločnej organizácii trhov s cieľom posilniť postavenie výrobcov pri rokovaní a uzatváraní zmlúv o dodávkach poľnohospodárskych výrobkov, podporiť spoluprácu a zlepšiť prenos cien. Podobne v záujme ďalšej ochrany poľnohospodárov pred nekalými obchodnými praktikami odporučím, aby Komisia navrhla nové pravidlá cezhraničného presadzovania práva v rámci smernice o nekalých obchodných praktikách. Na základe výsledkov prebiehajúceho hodnotenia smernice o nekalých obchodných praktikách zväzím v úzkej spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami preskúmanie súčasných pravidiel. Okrem toho mám v úmysle posilniť dôveru medzi hospodárskymi subjektmi v hodnotovom reťazci zvýšením transparentnosti tvorby a prenosu cien s využitím poznatkov nového strediska pre monitorovanie agropotravinového reťazca.

Na záver uvediem, že medzi moje priority sa zaradí aj zjednodušovanie a účinné vykonávanie. Jednoduchšie politiky a prístup k vhodným nástrojom sú nevyhnutné pre konkurencieschopnejšie poľnohospodárstvo. Zároveň sú potrebné zmysluplné podávanie správ a kontroly, aby sme mohli náležite sledovať dosahovanie cieľov našich politik vrátane našich environmentálnych cieľov. Moja vízia budúcnosti preto postaví tieto dva aspekty do rovnováhy: poľnohospodárom umožní obhospodarovvať pôdu bez nadmernej byrokracie a zároveň poskytne primeraný stupeň istoty o tom, ako sa vynakladajú finančné prostriedky EÚ, a to na základe správneho zacielenia

a výkonnosti. Na tento účel musíme využiť výhody digitálnych technológií a nástrojov a zároveň znížiť zaťaženie menších prijímateľov prostredníctvom jednoduchých systémov a odstrániť digitálnu priepasť medzi mladšími a staršími poľnohospodármi.

Komisia v súčasnosti dôkladne analyzuje administratívne zaťaženie poľnohospodárov a vnútroštátnych orgánov. Stále existuje veľký priestor na zlepšenie a ja sa zaväzujem na základe výsledkov prebiehajúcej analýzy vykonať ďalšie kroky. Mám v úmysle úzko spolupracovať so svojimi kolegami v kolégiu, ako aj so zainteresovanými stranami, s členskými štátmi a Európskym parlamentom s cieľom ďalej znižovať administratívnu záťaž poľnohospodárov vyplývajúcu zo všetkých právnych predpisov EÚ, ktoré majú vplyv na odvetvie poľnohospodárstva. Zníženie zaťaženia poľnohospodárov a zefektívnenie SPP bude okrem toho prioritou návrhov týkajúcich sa SPP po roku 2027.

4. Pán dezignovaný komisár, aký je Váš názor na dôsledky rozšírenia vzhľadom na budúcu SPP, najmä na budúcnosť priamych platieb? Ako plánujete zabrániť možným nepriaznivým účinkom procesu rozširovania na poľnohospodárske trhy a výrobcov v EÚ alebo ako ich plánujete zmierniť? Myslíte si, že je v súčasnosti potrebné naďalej regulovať vstup ukrajinských výrobkov, aby sa zabránilo destabilizácii poľnohospodárskych trhov EÚ? Považujete ochranné opatrenia platné od júna minulého roka za dostatočné? Aký je Váš názor vo všeobecnosti na súčasné opätovné prerokovanie dohody o voľnom obchode s Ukrajinou?

Politika rozširovania EÚ je pre náš kontinent viac než kedykoľvek predtým geostrategickou investíciou do dlhodobého mieru, stability, vplyvu, konkurencieschopnosti a bezpečnosti vrátane bezpečnosti agropotravinárskeho sektora. Musíme podporiť kandidátov a potenciálnych kandidátov na ich ceste do EÚ a zároveň sa pripraviť na prijatie nových členov v Únii.

Rozšírenie o kandidátske krajiny by mohlo upevniť postavenie EÚ ako geostrategického aktéra v odvetví poľnohospodárstva, posilniť našu úlohu v rámci podpory celosvetovej potravinovej bezpečnosti a výrazne zvýšiť strategickú autonómiu EÚ v oblasti potravín, krmív, biomasy a pôdy v čase rastúcich rizík v dôsledku zmeny klímy. Prinesie to so sebou aj výzvy. Nie je to však prvé rozširovanie EÚ a nie je to prvýkrát, čo musíme uvažovať o budúcnosti SPP v rozšírenej Únii. V minulosti viedla cesta k cieľu cez úpravu politík EÚ ešte pred prístupím, a najmä cez prísny prístupový proces, ktorým sa zabezpečila úplná pripravenosť krajín zapojených do procesu rozširovania pred prístupím, ako aj cez cieľnú pomoc. Tento prístup prispel k zmenšeniu rozdielov medzi starými a novými členskými štátmi. Formálne prístupie k EÚ nezapôsobilo na nové ani dovtedajšie členské štáty ako rušivý otras, ale ako ďalšia etapa bezproblémovej integrácie nových členských štátov do politík a rozpočtu EÚ. V prípade potreby sa postup doplnil o prechodné obdobia po prístupí, ako napríklad pri zavádzaní fondov a prístupňovaní trhu práce EÚ, ako aj postupnej integrácii do vnútorného trhu.

Budem úzko spolupracovať s komisárkou pre rozširovanie, členskými štátmi, krajinami zapojenými do procesu rozširovania a so zainteresovanými stranami s cieľom diskutovať o budúcnosti poľnohospodárstva vo väčšej Únii. Potenciálny vplyv rozširovania na poľnohospodárstvo v súčasných členských štátoch je potrebné posúdiť s prihliadnutím na neistotu v niekoľkých oblastiach:

- štruktúry poľnohospodárskych podnikov a výrobná kapacita krajín zapojených do procesu rozširovania v čase ich prístúpenia,
- budúca podpora, ktorú môžu krajiny zapojené do procesu rozširovania získať na podporu prispôbenia svojho poľnohospodárskeho odvetvia (napr. programy predvstupovej pomoci),
- neustály vývoj dynamických poľnohospodárskych odvetví a modelov spotreby v EÚ, krajinách zapojených do procesu rozširovania a na celom svete.

Musíme mať na pamäti, že prístupie je a aj naďalej ostane procesom založeným na zásluhách, ktorý plne závisí od objektívneho pokroku, aký dosiahol každý partner, počnúc základnými kritériami prístúpenia k EÚ, najmä demokraciou, právnym štátom, hospodárskymi reformami a reformami verejnej správy.

Preto musíme bez ohľadu na rozširovanie zjednodušiť a lepšie zacieliť našu spoločnú poľnohospodársku politiku a nájsť správnu rovnováhu medzi stimulmi, investíciami a reguláciou. Osobitné potreby väčšej Únie dopĺňajú nevyhnutnú potrebu modernizovanej a jednoduchšej spoločnej poľnohospodárskej politiky. Rozširovanie je teda príležitosťou na zabezpečenie lepšieho zosúladenia našich výdavkov so súčasnými aj budúcimi cieľmi našich politík, hoci nie je jeho spúšťačom.

Som presvedčený, že podobne ako v minulosti budeme schopní adaptovať a pripraviť SPP na realitu väčšej Únie a zároveň zabezpečiť, aby bola naďalej účinná a prospešná pre súčasných aj budúcich poľnohospodárov vo všetkých regiónoch rozšírenej EÚ.

Pokiaľ ide o obchodné vzťahy s Ukrajinou, dovoľte mi najprv zopakovať, že stojím po boku Ukrajiny a stotožňujem sa s plným odhodlaním predsedníčky Ursuly von der Leyenovej naďalej neochvejne podporovať Ukrajinu vzhľadom na nezákonnú útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine. Na podporu ukrajinského hospodárstva boli prijaté okamžité opatrenia v podobe autonómnych obchodných opatrení EÚ, ktorými sa Ukrajine od júna 2022 poskytla úplná liberalizácia obchodu. Pokiaľ ide o potenciálny tlak na trhy susedných krajín, súčasné nariadenie o autonómnych obchodných opatreniach zahŕňa mechanizmy na riešenie vážnych obáv pre výrobcov z EÚ vo forme posilnených ochranných ustanovení. To pomohlo najcitlivejším trhom stabilizovať sa a vyslalo pozitívne signály v súvislosti s dlhodobejšou perspektívou.

Uvedomujem si, že v budúcnosti bude potrebné s Ukrajinou uzavrieť stabilnejšiu a štruktúrnejšiu dohodu o našom vzájomnom obchode s agropotravinovými výrobkami. Komisia sa už zaviazala začať s Ukrajinou rozhovory o trvalej a recipročnej ďalšej liberalizácii obchodu, ako sa stanovuje v Dohode o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou. Preskúmanie prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu takisto prispieje k postupnej integrácii Ukrajiny do jednotného trhu, z čoho budú mať prospech občania a podniky z EÚ aj Ukrajiny. Zohľadní poznatky získané zo súčasnej liberalizácie a v nadchádzajúcich rokoch poskytne hospodársku istotu a stabilitu v obchodných vzťahoch medzi EÚ a Ukrajinou. Cieľom je poskytnúť ukrajinským hospodárskym subjektom trvalé príležitosti na vývoz agropotravinových výrobkov do EÚ a zároveň reagovať na obavy zainteresovaných strán z EÚ, a to najmä v konkrétnych odvetviach, v ktorých môže zvýšený dovoz z Ukrajiny nepriaznivo ovplyvniť situáciu na trhoch. Podobne budú mať hospodárske subjekty z EÚ lepší prístup na ukrajinský trh. Budem venovať pozornosť záujmom poľnohospodárov v EÚ a zabezpečím, aby sa pri zaobchádzaní s citlivými odvetviami v rámci tohto procesu našla správna rovnováha. Pokiaľ ide o toto trvalé a recipročné otvorenie trhu, Komisia má okrem toho v úmysle prepojiť lepší prístup ukrajinských poľnohospodárskych výrobkov na európsky trh s postupným dodržiavaním príslušných výrobných noriem EÚ Ukrajinou.

5. Poľnohospodárstvo je viac než takmer všetky iné odvetvia závislé od vonkajších faktorov, ako sú klimatické javy, nestále trhy alebo geopolitické okolnosti, na ktoré má len malý alebo žiadny vplyv. Budúca poľnohospodárska politika si preto nutne vyžaduje odolné poľnohospodárske odvetvie a silné krízové riadenie. Čo by vzhľadom na uvedené vonkajšie výzvy podľa Vás ako dezinovaného komisára mohlo pomôcť zlepšiť odolnosť a krízové riadenie a riadenie rizík v odvetví poľnohospodárstva vrátane krízovej rezervy? Konkrétne, ako plánujete riešiť výzvy súvisiace s vodou vrátane dostupnosti vody, ktoré sa čoraz viac stávajú kľúčovými problémami poľnohospodárskej výroby?

Zmena klímy a extrémne poveternostné javy, strata biodiverzity a znečisťovanie, ako aj strata poľnohospodárskej, lesnej a inej poloprirodnej a prírodnej pôdy vystavujú Európu čoraz väčším rizikám a zraniteľnostiam. Ako sa zdôrazňuje v európskom posúdení klimatických rizík z marca tohto roku, rastlinná výroba v južnej Európe už čelí kritickým úrovňam rizika. Geopolitický a súvisiaci hospodársky vývoj navyše vyvíjajú čoraz väčší tlak na poľnohospodárstvo a potravinové systémy. Všetci sa zhodneme, že vo veľmi konkurenčnom domácom a globálnom kontexte predstavujú tieto problémy pre agropotravinársky sektor EÚ obrovské výzvy. Agropotravinársky sektor EÚ má zároveň mnoho silných stránok, v neposlednom rade európskych poľnohospodárov a rozmanitosť územia EÚ.

Odvetvie poľnohospodárstva a potravín EÚ už prechádza transformáciou, aby sa stalo odolnejším a udržateľnejším, zmiernila sa zmena klímy a odvetvie sa na ňu ďalej adaptovalo, znížil sa jeho vplyv na životné prostredie a zároveň aby naďalej prispievalo k potravinovej bezpečnosti v EÚ a vo svete. To je možné vďaka inovatívnym a kvalifikovaným poľnohospodárom a podnikateľom v tomto odvetví. To by sme si mali uvedomiť.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, zabezpečím, aby sme zintenzívnili snahu sprevádzať poľnohospodárov a podniky pri tejto transformácii a vytvorili priaznivé prostredie, v ktorom si každý poľnohospodár a podnikateľ v EÚ bude môcť nájsť obchodný model, ktorý najlepšie vyhovuje jeho geografickej a klimatickej situácii. Ako sa uvádza v strategickom dialógu, posilnenie transformačnej odolnosti agropotravinárskeho sektora musí spájať krátkodobé aj dlhodobé riešenia.

Budem obhajovať príjmovú politiku EÚ pre európskych poľnohospodárov.

Aby sme sa pripravili na budúcnosť, musíme lepšie riešiť pripravenosť na klimatické riziká a krízové riadenie a zabezpečiť, aby sa osobitne zohľadnili potreby vidieckych oblastí. Účinný a efektívny politický prístup

k riadeniu rizík v poľnohospodárstve musí zohľadňovať interakcie a kompromisy medzi rôznymi rizikami, stratégiami v poľnohospodárskych podnikoch, riešeniami na trhu a v dodávateľskom reťazci a verejnými politikami. Hoci nástroje krízového riadenia sú v krátkodobom horizonte potrebné na riešenie katastrofických udalostí, nemali by obmedzovať transformačné zmeny a využívanie dlhodobějších riešení poľnohospodármi. Je dôležité, aby politiky riadenia rizík a krízového riadenia umožňovali transformáciu na odolné a udržateľné poľnohospodárske odvetvie.

Vzhľadom na náklady súvisiace s mimoriadnymi udalosťami, v dôsledku ktorých sú poľnohospodárske poistenia pre prevádzkovateľov čoraz rizikovejšie, sú potrebné nové prístupy. Aby bolo som sa vyjadril jasne: existujúce systémy poistenia sa stanú menej finančne únosnými ako pre prevádzkovateľov, tak aj pre poistencov. Aby sme zabránili vzniku tejto negatívnej špirály, musíme lepšie deliť riziká, znížiť riziko poistenia, aby sme prilákali viac súkromného financovania, a zabezpečiť priaznivé prostredie, napríklad prácou na transparentnosti trhu. Zavazujem sa pracovať na zlepšení ponuky nástrojov na riadenie poľnohospodárskych rizík vo všetkých členských štátoch EÚ.

Preskúvam aj existujúci súbor nástrojov v rámci SPP a posúdím, ako môžeme tieto nástroje čo najviac zlepšiť, aby sme účinnejšie posilnili odolnosť európskeho poľnohospodárskeho systému a znížili riziko pre účastníkov trhu. Podľa môjho názoru by sa SPP mala čoraz viac zameriavať na stimuly a nástroje, ktoré podporujú dlhodobé prispôsobovanie a odolnosť poľnohospodárskych podnikov a zároveň znižujú rizikovosť a nákladnosť poistenia.

Okrem nástrojov na riadenie rizík sú mimoriadne dôležité aj nástroje pripravenosti a reakcie na krízy, keďže ani najúčinnějšími opatreniami na predchádzanie rizikám a ich riadenie sa nedá zabrániť vzniku kríz a otrasov, ktoré poľnohospodári nie sú schopní absorbovať sami, či už ide o krízy a otrasy klimatické, environmentálne, (geo)ekonomické alebo (geo)politické. Jasne sa to uvádza v odporúčaní predložených v rámci strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, budem pokračovať v nedávnom úsilí v rámci Európskeho mechanizmu pripravenosti a reakcie na krízu potravinovej bezpečnosti, ktoré je kľúčovým príspevkom k stratégii pripravenosti Únie v oblasti dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti, a budem toto úsilie ďalej prehľbovať. V tejto súvislosti sa teším na nadchádzajúcu správu, ktorú vypracuje pán Niinistö o tom, ako posilniť civilnú a obrannú pripravenosť a pohotovosť Európy, v ktorej by sa potravinová bezpečnosť mala považovať za kľúčovú zložku každej pripravenosti.

Pokiaľ ide o reakciu, výnimočné opatrenia spoločnej organizácie trhov a poľnohospodárska rezerva poskytli včasnú podporu poľnohospodárom v EÚ, ktorí čelia širokej škále okolností ovplyvňujúcich ich hospodársku životaschopnosť, a to od narušenia trhu v dôsledku geopolitických okolností až po boj proti šíreniu chorôb zvierat a vplyvom bezprecedentných extrémnych nepriaznivých poveternostných javov a prírodných katastrof. Domnievam sa, že krízové nástroje sú dôležitým znakom starostlivosti orgánov verejnej moci a európskej solidarity s našimi poľnohospodármi. V budúcnosti musíme zabezpečiť, aby sa krízové riadenie a pripravenosť nestali pre poľnohospodárov prekážkou pri prijímaní stratégií riadenia rizík v ich poľnohospodárskych podnikoch, napr. pri prechode na odolnejšie poľnohospodárske postupy.

Takisto bude veľmi dôležité naďalej sa usilovať o zvýšenie odolnosti nášho poľnohospodárskeho odvetvia proti zmene klímy, najmä proti extrémnym poveternostným javom, ako sú povodne a suchá, ale aj proti celkovému otepľovaniu a zmenám režimov zrážok, a toto úsilie zintenzívniť. Poľnohospodárske odvetvie s odolnými vodnými zdrojmi nie je voľbou, ale nevyhnutnosťou, a preto budem veľmi úzko spolupracovať s komisárkou pre životné prostredie, odolnosť v oblasti vody a konkurencieschopné obehové hospodárstvo na návrhu stratégie pre odolnosť v oblasti vody, ktorej cieľom bude pomôcť poľnohospodárom dosiahnuť poľnohospodárstvo inteligentne hospodáriace s vodou.

Podpora SPP má naďalej zásadný význam pre opatrenia na zlepšenie zdravia pôdy (s pozitívnymi účinkami na obmedzenie erózie alebo vytváranie absorpčných kapacít, ktoré pomáhajú bojovať proti prebytku vody aj suchu), na zachovanie a vytvorenie krajinných prvkov, ktoré majú zmiernujúce účinky, ako aj na investovanie do lepšej infraštruktúry na zavlažovanie a opätovné používanie vody a na podporu presného poľnohospodárstva a odolnejších plodín a odrôd. Mali by sa podporovať nové prístupy na úrovni krajiny. Podobne je na podporu poľnohospodárov, ktorí sa zapájajú do odolnejších postupov a systémov prispôbujúcich ich miestnej geografickej a klimatickej expozícii, nevyhnutná silnejšia úloha poradenských služieb na celom území EÚ. Vznikajú tak situácie výhodné pre obe strany, pretože zatriktívňujú poisťovanie poľnohospodárskych podnikov.

Mali by sme odmeňovať poľnohospodárov, ktorí prispievajú k ochrane alebo obnove našich ekosystémových služieb. Hoci v tomto smere budeme vyvíjať úsilie v období po roku 2027, členské štáty sa ním do veľkej miery vydali už teraz, napríklad prostredníctvom tzv. ekoschéma a agroenvironmentálnych a klimatických nástrojov.

Som presvedčený, že v najzraniteľnejších regiónoch sú potrebné zásadnejšie zmeny. Budeme musieť spoločne predvídať dlhodobejšie účinky zmeny klímy – najmä na vodné zdroje – a zabezpečiť, aby sa odvetvie prispôbilo s cieľom dosiahnuť dlhodobejšiu odolnosť. To so sebou prináša diverzifikáciu alebo transformáciu poľnohospodárskych podnikov, rozvoj nových trhov a špecializovaný výskum a inovácie. Môžete sa spoliehať, že pozornosť budem venovať aj týmto otázkam.

6. Odvetvie poľnohospodárstva vyvinulo v posledných rokoch a desaťročiach veľké úsilie, a to aj cielenou podporou v rámci SPP, aby sa stalo šetrnejším k životnému prostrediu a klíme. Poľnohospodárstvo už v súčasnosti významne prispieva k plneniu cieľov EÚ v oblasti klímy, biodiverzity a životného prostredia a bude v tom pokračovať aj v budúcnosti, pričom sa zohľadní sociálno-ekonomická realita, konkurencieschopnosť a ziskovosť poľnohospodárskeho a potravinárskeho sektora. Ako plánujete podporiť poľnohospodárov v tomto potrebnom procese zmeny? Umožňuje to uskutočniť súčasný rámec SPP? Vzhľadom na potrebu zvýšenia investícií na zabezpečenie udržateľnosti poľnohospodárskeho odvetvia považujete za potrebné zvýšiť rozpočet SPP a ako by ste zabezpečili dostatočné financovanie? Aké ďalšie verejné a súkromné nástroje sú podľa Vás potrebné na podporu poľnohospodárov pri poskytovaní verejných služieb?

Musíme spolu pracovať na tom, aby sme zabezpečili dlhodobú konkurencieschopnosť a udržateľnosť nášho poľnohospodárskeho odvetvia v rámci možností našej planéty. Tento spoločný cieľ môžeme dosiahnuť, len ak budeme spoločne pracovať na troch rozmeroch udržateľnosti: hospodárskom, environmentálno-klimatickom a sociálnom. Keďže tieto tri rozmery sú vzájomne prepojené, neuspějeme, ak uprednostníme len jeden rozmer a neuistíme sa, či sú aj tie ostatné na správnej ceste. Je to jediný spôsob, ako zabezpečiť životaschopnosť odvetvia, dlhodobú potravinovú bezpečnosť pre občanov Únie prostredníctvom bohatých dodávok rozmanitých, kvalitných a cenovo dostupných potravín, ako aj udržateľné riadenie prírodných zdrojov a prosperujúce vidiecke oblasti.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, mám v úmysle nadviazať na to, čo sa doteraz dosiahlo v rámci strategických plánov SPP, ako aj prostredníctvom iniciatív prijatých v rámci Zelenej dohody, a oceniť úsilie poľnohospodárov a vnútroštátnych orgánov verejnej správy. Ako nedávno potvrdil Európsky dvor audítorov vo svojej správe o strategických plánoch SPP z 30. septembra 2024, „ekologická architektúra“ podľa nariadenia o strategických plánoch SPP na roky 2023 – 2027 umožňuje zahrnúť do SPP vyššie environmentálne a klimatické ambície, ale tento potenciál treba lepšie využiť v národných plánoch. Budem preto podporovať členské štáty pri účinnom vykonávaní ich strategických plánov SPP, ale som tiež pevne odhodlaný riešiť nedostatky a čo najlepšie využívať získané poznatky, nové dôkazy a spätnú väzbu od zainteresovaných strán v spolupráci s Európskym parlamentom a členskými štátmi.

I tak sa však domnievam, že strategické plány SPP sú vhodným nástrojom na integrované plnenie cieľov politiky SPP, keďže členské štáty ich využívajú na prípravu a realizáciu reakcií, ktoré sú prispôbené výzvam na ich územiach. SPP ako najväčší zdroj finančných prostriedkov EÚ pre životné prostredie môže zabezpečiť, aby výroba a príroda išli ruka v ruku. To sa premieta do vyšších ambícií vo viacerých oblastiach, pričom 32 % finančných prostriedkov SPP bolo vyčlenených na ciele v oblasti klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (takmer 97 miliárd EUR z alokácií v rámci plánov SPP na roky 2023 – 2027).

Na rozdiel od iných hospodárskych odvetví je poľnohospodárska výroba založená na prírode a ekosystémoch a je s nimi neoddeliteľne spojená. Poľnohospodárstvo vytvára pozitívne externality, ako je udržiavanie krajiny, hospodárske činnosti vo vzdialených vidieckych oblastiach a pozitívny prínos určitých poľnohospodárskych postupov pre biodiverzitu. Tieto vplyvy je potrebné zachovať. Zároveň musíme znížiť negatívne externality, udržateľne hospodáriť s prírodnými zdrojmi a v prípade potreby ich obnovovať. Zdravie pôdy, adaptácia na zmenu klímy, opeľovanie, rovnováha živín, dekarbonizácia a udržateľné používanie pesticídov a hnojív, ako aj ich alternatívy sú kľúčové príklady aspektov, ktoré majú rozhodujúci význam pre dlhodobú životaschopnosť. V mnohých prípadoch môžu byť na adaptáciu na zmenu klímy potrebné zásadné zmeny v riadení.

Nesmieme zabúdať na cieľ SPP, ktorým je primeraná životná úroveň poľnohospodárov a zabezpečenie dostupnosti dodávok za primerané ceny, ako sa stanovuje v článku 39 zmluvy. Musíme sa poučiť z toho, čo poľnohospodári vyjadrili na jarných protestoch, aby sme navrhli a zaviedli nový prístup k dosahovaniu udržateľnosti s cieľom podporiť poľnohospodárov v dekarbonizácii a zachovávaní biodiverzity.

Domnievam sa, že existuje priestor na podporu pozitívnych environmentálnych a sociálnych výsledkov prostredníctvom odmien a stimulov za ekosystémové služby. Aby sme dosiahli všetky ambície, budeme tiež musieť lepšie zacieliť podporu. Systém odmien a stimulov za ekosystémové služby bude dôležitý na podporu pozitívnych environmentálnych a sociálnych výsledkov. S budúcim rozpočtom EÚ musíme zabezpečiť, aby bola SPP cielená a aby sa vytvorila správna rovnováha medzi stimulmi, investíciami a reguláciou. V tejto súvislosti osobitne posúdim okrem iného najlepšie možnosti z hľadiska kondicionality platieb SPP a budem venovať dôkladnú pozornosť legislatívnym iniciatívam v iných oblastiach, ktoré majú potenciálny vplyv na odvetvie poľnohospodárstva.

V strategickom dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ sa dospelo k záveru, že dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti poľnohospodárstva a výroby potravín, rozvoja vidieka, klimatickej neutrality a obnovy biodiverzity si vyžaduje efektívne a účinné konanie a reakcie s cieľom dosiahnuť priority, najmä posilniť konkurencieschopnosť, odolnosť a udržateľnosť poľnohospodárskeho odvetvia a potravinovú sebestačnosť EÚ a dosiahnuť skutočnú zmenu v našich vidieckych komunitách.

Vzhľadom na výzvy spojené s transformáciou a adaptáciou európskeho poľnohospodárstva sa musíme s cieľom pomôcť pri financovaní transformácie a znižovaní s ňou súvisiacich rizík zamerať aj na iné oblasti, než je SPP. Mnoho poľnohospodárov má záujem o investovanie a zmeny, ale nedokážu získať komerčné financovanie. Táto medzera vo financovaní, ktorá sa odhaduje na 62 miliárd EUR (2022), sa v posledných rokoch zvýšila, pričom určité skupiny, ako sú malí alebo mladí poľnohospodári, sú obzvlášť znevýhodnené. Veľká medzera existuje aj v prípade „ekologických investícií“, keďže neprinášajú okamžitú návratnosť. Mám v úmysle úzko spolupracovať s Európskou investičnou bankou s cieľom maximalizovať zdroje verejných investícií a zároveň využívať súkromný kapitál a znižovať s ním súvisiace riziká. Budem tiež nabádať členské štáty, aby lepšie využívali finančné nástroje v rámci SPP, ako aj podporu špičkových inovácií a prenosu vedomostí.

Ďalej preskúmam nové obchodné modely a príležitosti pre dodatočné zdroje príjmov pre poľnohospodárov, ktoré vychádzajú z klimaticky neutrálneho hospodárstva a hospodárstva priaznivého pre prírodu, ako sú biohospodárstvo (zhodnocovanie zvyškov, odpadu alebo biomasy) alebo uhlíkové pôdohospodárstvo a certifikácia biodiverzity (uhlíkové kredity a prírodné kredity). S diverzifikáciou príjmov môže poľnohospodárom pomôcť aj to, keď sa stanú výrobcami energie z obnoviteľných zdrojov. Do nášho úsilia musíme zapojiť aj potravinársky a nápojový priemysel a spotrebiteľov a podeliť sa s nimi o spoločnú zodpovednosť. Potravinársky priemysel je pri získavaní vstupov závislý od poľnohospodárov. Zdravé, udržateľné a odolné poľnohospodárske odvetvie je preto v jeho existenčnom záujme. Toto odvetvie by preto malo spravodlivo prispievať k odmeňovaniu poľnohospodárov, ktorí vyrábajú poľnohospodárske výrobky udržateľnejšie.

7. Ako plánujete rozvíjať odvetvie chovu hospodárskych zvierat a zároveň prispievať k akčnému plánu v oblasti klímy? Ako by ste chceli podporiť inovácie v tejto oblasti? Ako by ste zabezpečili koherentné a účinné vykonávanie právnych predpisov zameraných na zníženie emisií ovplyvňujúcich odvetvie chovu hospodárskych zvierat a ako by ste predišli viacnásobným právnym úrovňam a dodatočnej administratívnej záťaži pre poľnohospodárov?

Počty hospodárskych zvierat v EÚ naďalej klesajú, pričom za posledných desať rokov klesli o 7,8 %, ale tento pokles nie je rovnomerne rozložený v celej EÚ. Počty hovädzích zvierat klesli o 5 %, ošípaných o 6 %, oviec o 9 % a kôz o 15 % (v roku 2023 v porovnaní s rokom 2013).

Zabezpečenie udržateľného a konkurencieschopného odvetvia chovu hospodárskych zvierat v EÚ nie je len poľnohospodárskou prioritou, ale aj strategickým cieľom, ktorý súvisí so širšími cieľmi environmentálnej, sociálnej a hospodárskej udržateľnosti. Ide o kľúčový pilier agropotravinárskeho systému EÚ, ktorý prispieva k potravinovej bezpečnosti, zamestnanosti na vidieku a zachovaniu rozmanitej a krásnej krajiny v celej Európe, ako aj nášho kultúrneho dedičstva. Ak sa opiera o rodinné poľnohospodárske podniky, môže zohrávať kľúčovú úlohu pri udržiavaní životaschopnosti vidieka. V horských regiónoch alebo oblastiach s prírodnými obmedzeniami je chov hospodárskych zvierat často jedinou životaschopnou hospodárskou činnosťou. Bez neho by v týchto oblastiach mohlo dochádzať k opúšťaniu pôdy, väčšiemu vyľudňovaniu, strate pracovných miest a hospodárskej stagnácii. Chov hospodárskych zvierat má zároveň dobre známe vplyvy na klímu a životné prostredie, konkrétne na vodu, ovzdušie, pôdu a prírodu, ktoré musíme riešiť.

Mám v úmysle zlepšiť výkonnosť odvetvia chovu hospodárskych zvierat z hľadiska hospodárskej, environmentálnej a sociálnej udržateľnosti tým, že mu poskytnem priaznivý rámec v medziach SPP v súlade s ostatnými politikami, najmä v oblasti klímy a životného prostredia. Zabezpečím, aby sa tento cieľ premietol do holistického prístupu, ktorého výsledkom budú jasné hlavné zásady, ktoré sa majú vykonávať na úrovni

poľnohospodárskych podnikov, ako aj v celom dodávateľskom reťazci. Neustále sa budem zaoberať znižovaním administratívnej záťaže, ktorá spočíva na pleciach poľnohospodárov.

Hoci emisie z poľnohospodárstva v EÚ za posledné dve desaťročia mierne klesali a očakáva sa, že tento trend bude pokračovať aj v budúcnosti, odvetvie chovu hospodárskych zvierat musí pracovať na prechode na udržateľnejšie postupy. Podobne je dôležité podčiarknuť, že v niektorých konkrétnych oblastiach záťaž súvisiaca s chovom hospodárskych zvierat prekročila medze a je potrebné prijať opatrenia na obnovenie rovnováhy. To si vyžaduje komplexný prístup a SPP by mala naďalej poskytovať členským štátom nástroje na riešenie týchto výziev, napr. podporou udržateľných postupov, vytváraním alternatívnych obchodných modelov, podporou výskumu a vývoja a zavádzaním nových technológií.

Napríklad systémy založené na pasienkoch poskytujú viaceré environmentálne služby. Pasúce sa prežúvavce predstavujú riešenia blízke prírode, vďaka ktorým sa hospodári s biomasou z trávnych porastov, znižuje sa riziko prírodných požiarov a podporuje sa ukladanie uhlíka v pôde. Pasúce sa zvieratá pomáhajú udržiavať zdravie ekosystémov tak, že zvyšujú úrodnosť pôdy návratom organickej hmoty a dusíka. Pasenie podporuje aj biodiverzitu, napríklad hnoj, ktorý po ňom zostáva, vytvára biotopy pre hmyz a vtáky. Okrem toho systémy chovu hospodárskych zvierat založené na pasení prispievajú k sekvestracii uhlíka v pôde a sú dôležité pri zmierňovaní zmeny klímy. Rozsiahle systémy chovu hospodárskych zvierat poskytujú aj udržateľné prostriedky na výrobu potravín na územiach, kde nie je možná rastlinná výroba, čo ďalej posilňuje ich úlohu v adaptácii na zmenu klímy. Trhy musia tieto udržateľné postupy podporovať a odmeňovať.

Nevyhnutné sú prispôsobené prístupy, ktoré zohľadňujú miestne podmienky, poľnohospodárske postupy a hospodársku realitu.

Hoci na znižovanie emisií sa vynaložilo veľa úsilia, je potrebné ich znižovať naďalej. Začneme zlepšením merania emisií skleníkových plynov na úrovni poľnohospodárskych podnikov aj na vnútroštátnej úrovni, čo nám umožní získať konsolidované údaje na úrovni EÚ. Musíme lepšie zachytiť účinky osvedčených postupov na znižovanie emisií z poľnohospodárstva, keďže trhy ani národné inventúry skleníkových plynov ich dostatočne neoceňujú. Okrem toho budú pri tejto transformácii zohrávať kľúčovú úlohu technologické inovácie. Pri znižovaní environmentálnej stopy chovu hospodárskych zvierat budú mať zásadný význam presné poľnohospodárstvo, špecializované šľachtiteľské programy, lepšie postupy v oblasti zdravia zvierat, kýmne doplnkové látky znižujúce obsah metánu, hospodárenie s hnojom, integrované riadenie pasenia a inováčne riešenia v oblasti krmív. Mimoriadnu pozornosť budem venovať prebiehajúcemu programu výskumu a inovácií a zabezpečím, aby jeho sľubné výsledky boli k dispozícii všetkým, pretože tieto prístupy šetrné ku klíme by sa mali zaviesť do praxe.

Pre budúcnosť tohto odvetvia existuje niekoľko hlavných zásad: vedecké dôkazy, konzultácie so zainteresovanými stranami a technologické inovácie. Pri navrhovaní dlhodobých perspektív pre toto odvetvie zabezpečím, aby diskusie budú vychádzať zo spoľahlivých vedeckých dôkazov, aby sa politické rozhodnutia prijímali na základe faktov a aby sa všetky zainteresované strany – vrátane poľnohospodárov, spotrebiteľov, občianskej spoločnosti, vedcov a tvorcov politik – podieľali na formovaní budúcnosti odvetvia a premietali inovácie do praxe.

Ako som už uviedol, ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, počas prvých 100 dní svojho mandátu pripravím víziu pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo, ktorá bude vychádzať z odporúčaní strategického dialógu a jej neoddeliteľnou súčasťou toho bude aj budúcnosť hospodárskych zvierat. Podporou inovácií a presadzovaním prispôsobených riešení môžeme vybudovať odolnú a udržateľnú budúcnosť chovu hospodárskych zvierat v EÚ.

Otázka Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín

8. Ako dosiahnete environmentálne a klimatické ciele (skleníkové plyny vrátane metánu) a zároveň zabezpečíte hospodársku a sociálnu udržateľnosť poľnohospodárov EÚ, ako aj ich úlohu pri zabezpečovaní potravinovej bezpečnosti EÚ? Môžete poskytnúť podrobnosti o navrhovanom referenčnom systéme porovnávania systémov certifikácie udržateľnosti, ktorého cieľom je harmonizovať metodiky posudzovania udržateľnosti poľnohospodárskych podnikov? Z akých kritérií bude vychádzať? Ako sa tým zmierni administratívne zaťaženie tohto odvetvia? Ako plánujete dosiahnuť cieľ EÚ v oblasti ekologického poľnohospodárstva do roku 2030? Ako plánujete spolupracovať s komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat na prístupe „jedno zdravie“ a na legislatívnom rámci pre udržateľné potravinové systémy? Pokiaľ ide o posledný bod, plánujete zahrnúť tento návrh do pracovného programu Komisie na rok 2025? Ako zabezpečíte, aby sa tento legislatívny rámec vzťahoval na celú škálu zainteresovaných strán a uplatňoval integrovaný prístup k podpore udržateľnosti v celom hodnotovom reťazci od poľnohospodárstva až po znižovanie potravinového odpadu, dobré životné podmienky zvierat a zdravšie udržateľné stravovanie a kvalitné potraviny?

Vzhľadom na vplyv poľnohospodárstva a potravinových systémov na klímu a životné prostredie potrebujeme spoločný a súdržný prístup k tomu, ako rôzne časti potravinového systému prispievajú k plneniu cieľov v oblasti klímy a k riešeniu environmentálnych výziev. Poľnohospodárstvo musí tak ako každé iné odvetvie zohrať svoju úlohu. Výroba potravín je založená na prírode a ekosystémoch a je s nimi neoddeliteľne spätá. Bez zdravej pôdy nebudú mať naši poľnohospodári žiadny príjem.

Na zabezpečenie úspešného dosahovania cieľov v oblasti životného prostredia a klímy je potrebné klásť väčší dôraz na stimuly a investície, aby sa dosiahla správna rovnováha medzi stimulmi, investíciami a reguláciou. Preto mám v úmysle nadviazať na dôležité úsilie v oblasti životného prostredia a klímy, ktoré sa už vynaložilo v rámci súčasného rámca podpory SPP, ako aj na už schválené alebo prerokúvané právne predpisy v oblasti životného prostredia a klímy vrátane nariadenia o obnove prírody. V záujme samotného poľnohospodárstva musíme účinne zabezpečiť úrodnosť pôdy, znížiť straty živín a obnoviť biodiverzitu a s ňou súvisiace služby bez toho, aby sme zároveň penalizovali poľnohospodárov.

V rámci SPP by sa mala podrobnejšia pozornosť venovať emisiám – najprv treba zlepšiť meranie skleníkových plynov na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni poľnohospodárskych podnikov, čo nám umožní získať konsolidované údaje na úrovni EÚ. Musíme lepšie zachytiť účinky osvedčených postupov na znižovanie emisií z poľnohospodárstva vzhľadom na to, že v tejto súvislosti už bolo vynaložené veľké úsilie, no trhy ani národné inventúry skleníkových plynov ich dostatočne neoceňujú. Po druhé, zníženie emisií v poľnohospodárstve vrátane emisií metánu si bude vyžadovať posilnenie určitých nástrojov v rámci SPP a ďalšie zacielenie podpory, a to aj na konkrétne územia alebo chov hospodárskych zvierat, ako aj inovácie v oblasti hospodárenia s hnojom.

Príležitosti pre environmentálne udržateľné a ekonomicky životaschopné poľnohospodárstvo existujú, ako to dokazuje odvetvie ekologickej poľnohospodárskej výroby. Som pevne presvedčený o potenciáli tohto odvetvia v EÚ. Mám v úmysle naďalej sa zameriavať na jeho rozvoj. V súčasnosti sa v strategických plánoch SPP odvetviu ekologickej poľnohospodárskej výroby poskytuje značná podpora a stanovujú a preň ambiciózne ciele. Túto podporu bude dôležité zachovať s cieľom uľahčiť prechod na ekologické poľnohospodárstvo a zachovávať ho. Rovnako musíme venovať pozornosť podpore rozvoja trhového dopytu po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby a podpore spotreby, napríklad prostredníctvom propagačnej politiky alebo zmien pravidiel verejného obstarávania.

Existujú jasné prepojenia medzi zdravím ľudí, zvierat, rastlín a životného prostredia, ako sa uvádza v prístupe „jedno zdravie“. Hoci na udržanie dlhodobej odolnosti potravinového systému EÚ je čoraz potrebnejšie zachovávať celostný prístup, tento dlhodobý cieľ musíme dosiahnuť novým prístupom k udržateľnosti, ako sa odporúča aj v strategickom dialógu. Namiesto nových legislatívnych návrhov môžeme naše ciele dosiahnuť lepším vykonávaním a presadzovaním existujúcich právnych predpisov a súčasným využívaním stimulov a nových trhových nástrojov na podporu zmeny. Pri tejto činnosti mám v úmysle úzko spolupracovať s komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat, ako aj s komisárom pre rybárstvo a oceány, komisárkou pre životné prostredie, odolnosť v oblasti vody a konkurencieschopné obehové hospodárstvo, komisárom pre klímu, nulovú bilanciu emisií a čistý rast a ďalšími.

Ústredným prvkom bude pragmatický prístup zdola nahor zohľadňujúci osobitné potreby poľnohospodárov. Okrem iného mám v úmysle spolupracovať s poľnohospodármi, všetkými účastníkmi potravinového dodávateľského reťazca, zástupcami spotrebiteľov a s vedeckou obcou s cieľom vypracovať harmonizované posudzovanie udržateľnosti v poľnohospodárskych podnikoch, ktoré bude slúžiť ako systém referenčného porovnávania. Na základe existujúcich verejných a súkromných systémov a s prihliadnutím na realitu v poľnohospodárskych podnikoch to môže poľnohospodárom pomôcť tak, že budú údaje o udržateľnosti zaznamenávať len raz, čím sa zníži administratívna záťaž. Zlepšila by sa tým schopnosť poľnohospodárov porovnávať svoju výkonnosť v oblasti udržateľnosti a poukázalo by sa na napätie, ktoré je prítomné medzi jednotlivými rozmermi udržateľnosti. Systém by mohol slúžiť ako základ pre potenciálne verejné alebo súkromné systémy udržateľnosti, ako sa uvádza v správe o strategickom dialógu. Vytvorenie celoeurópskeho systému referenčného porovnávania v agropotravinárskom sektore bude nástrojom, ktorý by povzbudil poľnohospodárov, aby sa zapájali do udržateľných postupov, a umožnil im tieto postupy aj preukázať a získať tak na trhu lepšiu odmenu.

V strategickom dialógu sa takisto uvádza, že podpora prechodu na vyvázenejšie stravovanie je kľúčovým faktorom pre zdravie a kvalitu života občanov. Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, budem spolupracovať s komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat na ďalšom pokroku v tejto oblasti a zároveň si budem vedomý obmedzenia právomocí EÚ v oblasti spotreby potravín. Potraviny majú okrem toho silný sociálny a kultúrny rozmer: vnútroštátne a regionálne orgány sú najpovolanejšie na to, aby konali, keďže sú zodpovedné za

vzdelávanie, verejné zdravie a daňový systém, ktoré sú kľúčovými prvkami podpory udržateľného a zdravého stravovania. Existujú však aj oblasti, v ktorých môže EÚ priniesť pridanú hodnotu a toto úsilie podporiť alebo doplniť.

Som odhodlaný pokračovať v propagačnom programe EÚ týkajúcom sa poľnohospodárskych a potravinových výrobkov v súlade s celkovou podporou členských štátov a Európskeho parlamentu.

Okrem toho som tiež odhodlaný pokračovať v realizácii školského programu EÚ a ďalej zvyšovať jeho efektívnosť. Ide o jeden z jedinečných nástrojov na úrovni EÚ, ktorý sa zameriava na to najdôležitejšie publikum, konkrétne školákov, ktorí by vďaka programu mali nielen získať prístup k rôznym zdravým poľnohospodárskym výrobkom, ako sú ovocie, zelenina a mliečne výrobky, ale mali by sa tiež dozvedieť viac o poľnohospodárstve, životnom prostredí a vyváženej strave. Naše pravidlá EÚ v oblasti verejného obstarávania navyše umožňujú orgánom verejnej moci, ktoré obstarávajú potraviny, aby zohľadnili určité kritériá udržateľnosti. Aj v tomto ohľade sa zavazujem spolupracovať s výkonným podpredsedom pre prosperitu a priemyselnú stratégiu a komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat.

Lepšie životné podmienky hospodárskych zvierat majú hmatateľné prínosy pre poľnohospodárov, najmä v podobe zníženia rizika vypuknutia nákazy, ale aj zníženia používania liekov, čo má pozitívny vplyv na zníženie antimikrobiálnej rezistencie a miery chorobnosti a úmrtnosti, či v podobe vyššej ziskovosti chovu hospodárskych zvierat. Súčasná SPP podporuje poľnohospodárov, aby dosahovali vyššie úrovne dobrých životných podmienok a zdravia zvierat. Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, budem úzko spolupracovať s komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat, a to najmä s cieľom modernizovať pravidlá týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat v súlade s vedeckými, environmentálnymi, hospodárskymi a sociálnymi faktormi.

Pokiaľ ide o potravinový odpad, ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, som odhodlaný spolu s komisárkou pre životné prostredie, ako aj komisárom pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat urýchliť pokrok EÚ pri dosahovaní cieľa udržateľného rozvoja č. 12.3, ktorým je znížiť celosvetový potravinový odpad na úrovni maloobchodníkov a spotrebiteľov o polovicu a znížiť potravinové straty do roku 2030, pričom sa budem zaoberať začleňovaním otázok potravinového odpadu/strát do všetkých príslušných oblastí politiky vrátane poľnohospodárstva. Budem podporovať ďalšie opatrenia vedúce k zníženiu potravinového odpadu a strát.

Otázka Výboru pre rybárstvo

9. Ako pri plnení svojho portfólia z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska zohľadníte význam odvetvia rybolovu a akvakultúry EÚ, ich prínos k potravinovej sebestačnosti EÚ a ochrane morských ekosystémov?

Odvetvia rybolovu a akvakultúry sú základným pilierom mnohých komunít na celom kontinente a zohrávajú kľúčovú úlohu z hľadiska potravinovej bezpečnosti, ako aj zamestnanosti a hospodárskej činnosti vo viacerých regiónoch.

Napriek tomu dovážame takmer 70 % všetkých produktov rybolovu a akvakultúry, ktoré sa v EÚ spotrebujú. Produkcia akvakultúry EÚ zostáva napriek svojmu obrovskému potenciálu relatívne nízka a stabilná.

Ak sa potvrdí moja nominácia na komisára, budem úzko spolupracovať s komisárom pre rybárstvo a oceány s cieľom zabezpečiť, aby sa vo vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo náležite zohľadnili rybolov a akvakultúra. S výkonným podpredsedom pre súdržnosť a reformy budeme tiež spolupracovať na zatriktívňovaní vidieckych aj pobrežných oblastí pre súčasné a budúce generácie.

Na zaistenie potravinovej bezpečnosti musí EÚ podporovať konkurencieschopné, udržateľné a odolné odvetvie rybolovu a akvakultúry a zachovať životaschopnosť našich vidieckych, pobrežných a riečnych oblastí. Musíme mať na pamäti aj to, že naše moria výrazne ovplyvňuje to, čo sa deje na pevnine. Napríklad straty živín majú negatívny vplyv na poľnohospodárstvo aj na oceány a prinášajú so sebou náklady v oblasti rybolovu a cestovného ruchu. Pevne verím, že by sme mali zvoliť celostný prístup k potravinovému systému vo všeobecnosti, ktorý by zohľadňoval poľnohospodárstvo, ako aj rybolov a akvakultúru.

Pri tejto transformácii zohrávajú ústrednú úlohu spotrebiteľia. Kľúčovým faktorom v ich rozhodnutiach o spotrebe je naďalej cena. Je dôležité vytvoriť vhodné priaznivé prostredie, v ktorom trh odmeňuje udržateľnejšie postupy. Oblasťou, v ktorej ďalšia práca napomôže hladkému prechodu na udržateľnosť, je aj naďalej poskytovanie informácií spotrebiteľom: musíme spolupracovať v oblastiach, ako je napríklad podrobnejšie označovanie pôvodu.